

Uzņēmējdarbības formu izvēle veiksmīgai līdzdalībai ES struktūrfondu projektos

Inguna Leibus

LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes
Finanšu un grāmatvedības institūts
e-pasts: inguna.leibus@llu.lv

1

Saturs

- Saimnieciskās darbības tiesiskās formas un to reģistrācija:
  - SIA, IK, saimnieciskās darbības veicējs (pašnodarbinātais)
  - dibināšanas dokumenti
- LR nodokļi, to veidi un objekti
  - Mikrouzņēmumu nodokļa aprēķināšana, deklarēšana un maksāšanas kārtība
  - Patentmaksas
- Biežāk nepieciešamās atļaujas un sertifikāti (VID, PVD)
- Atbildes uz jautājumiem

2

Informācijas avoti

LR likumi un citi normatīvie akti

- www.likumi.lv
- www.vid.gov.lv
  - Pirmie soļi topošajam uzņēmējam
<https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=11&id=7555&hl=1>
- www.ur.gov.lv

Grāmatas

- Leibus I. *Pirmie soļi komercdarbībā. SIA vai IK: darbības uzsākšana, grāmatvedība un nodokļi*. Lietišķās informācijas dienests, 2010, 116 lpp.
- Leibus I. *Pašnodarbināto grāmatvedība un nodokļi*. Rīga, Lietišķās informācijas dienests, 2016., www.lid.lv

Periodika

- www.iFinances.lv, www.plz.lv, *Bilance*, *Bilances Juridiskie Padomi* u.c.

3

Saimnieciskās darbības tiesiskais pamats

Organizatoriski tiesiskā forma	Tiesiskais pamats	Reģistrācija	Personas statuss
Komerccabiedrības (SIA, A/S)	<i>Komerclikums (komersants)</i>	Komercreģistrā	juridiska
Individuālais komersants (IK)			fiziska
Individuālais uzņēmums (IU)	<i>Likums „Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu, zemnieka vai zvejnieka saimniecību”</i>	Uzņēmumu reģistrā	juridiska
Zemnieku un zvejnieku saimniecības (ZS, ZvS)			juridiska
Saimnieciskās darbības veicējs (SDV) – pašnodarbinātais	<i>Likums “Par nodokļiem un nodevām”</i>	VID	fiziska

4

Uzņēmumu reģistrācijas dinamika Uzņēmumu reģistrā (biežāk izvēlētās formas)

Forma	2012	2013	2014	2015	2016 (līdz 27.05.)		kopā 1991-2016	
					skaits	%	skaits	%
IK	762	725	678	633	298	5.8	20919	6.1
SIA	15753	15354	13993	12558	4739	91.5	246129	71.8
ZS	158	67	57	102	78	1.5	38423	11.2
Kopā	16891	16368	14968	13486	5177	100.0	342682	100.0

5

Būtiskākās atšķirības starp fiziskas un juridiskas personas saimniecisko darbību

- 1) atbildība
- 2) mantas nošķirtība
- 3) darba līgums ar īpašnieku un darba laika uzskaitē
- 4) iespēja izmantot saimnieciskajā darbībā nopelnīto naudu
- 5) grāmatvedības sistēma
- 6) ienākuma nodokļa veids
- 7) īpašnieka sociālā apdrošināšana

6

Komersantu veidi (5)

Komerclikuma B daļa - Komersanti

Satura		Komerclikuma panti	
Reģistrācija komercreģistrā		II sadaļa 6.-17.p.	
Firma (nosaukums)		IV sadaļa 26.-33.p.	
IK – individuālais komersants		VIII sadaļa 74.-76.p.	
Komersabiedrības	Personālsabiedrības	PS - pilnsabiedrība	IX sadaļa 77.-117.p.
		KS – komandītsabiedrība	X sadaļa 118.-133.p.
	Kapitālsabiedrības <i>XI s.134.-184.p. likvidācija XIV s. 312.-333.p.</i>	SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību	XII sadaļa 185.-224.p.
		AS – akciju sabiedrība	XIII sadaļa 225.-311.p.

7

Individuālais komersants

Komerclikums

- IK ir fiziskā persona, kura kā komersants ierakstīta komercreģistrā (74.p.)
- Fiziskai personai obligāti jāreģistrējas komercreģistrā (75.p.):
  1. gada apgrozījums > **284 600 €** (Ls 200 000)
  2. gada apgrozījums > **28 500 €** (Ls 20 000) un vienlaikus > 5 darbinieki
    - var reģistrēties arī, ja nepastāv minētie apstākļi.
- Pamats - fiziskās personas pieteikums, kurā norāda:
  - 1) vārdu, uzvārdu, personas kodu;
  - 2) individuālā komersanta firmu;
  - 3) individuālā komersanta juridisko adresi.
- Pievieno nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišanu juridiskās adreses reģistrācijai
  - norāda nekustamā īpašuma kadastra numuru, īpašnieka vārdu, uzvārdu, personas kodu vai nosaukumu un reģistrācijas numuru.
- Ja pieteikumu paraksta persona, kurai pieder juridiskajā adresē norādītais nekustamais īpašums, piekrišana nav jāiesniedz.

8

Kapitālsabiedrības

134.pants

Kapitālsabiedrība - komercsabiedrība, kuras pamatkapitāls sastāv no pamatkapitāla daļu vai akciju nominālvērtību kopsummas

SIA - slēgta sabiedrība, kuras daļas nav publiskās apgrozības objekts.

AS - atklāta sabiedrība, kuras daļas (akcijas) var būt publiskā apgrozībā.

Atbildība

- sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu mantu (137.p.)
- sabiedrību var dibināt viens vai vairāki dibinātāji (140. p.)
- valdes un padomes locekļiem savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam (169. p.)
- sabiedrības kreditors, kurš nevar panākt sava prasījuma apmierināšanu no sabiedrības, var celt prasību sabiedrības labā pret dibinātājiem, valdes un padomes locekļiem, ja tie nodarījuši zaudējumus sabiedrībai un nav tos atlīdzinājuši (170. p.)

9

Kapitālsabiedrības dibināšana

141.-142.pants

- 1) izstrādā un paraksta dibināšanas dokumentus:
  - dibināšanas līgums, ja 1 dibinātājs – lēmums (143.p. kāda informācija jānorāda)
  - statūti (144.p. kāda informācija jānorāda)
- 2) izveido pārvaldes institūcijas, ja paredzēts, ieceļ revidentu (145.p.)
- 3) apmaksā pamatkapitālu, organizē dibinātāju naudas iemaksu noguldīšanu bankā vai mazkapitāla SIA - dibinātāji apliecina pamatkapitāla apmaksu (146.-147.p.)
- 4) organizē mantiskā ieguldījuma novērtēšanu (ja tiek izdarīts mantiskais ieguldījums) (148., 154.p.)
- 5) samaksā valsts nodevu par ierakstīšanu komercreģistrā un maksu par reģistra ierakstu izsludināšanu;
- 6) iesniedz komercreģistra iestādei pieteikumu (149.p.).

146.pants

SIA pamatkapitāls līdz reģistrācijas pieteikuma iesniegšanai apmaksājams vismaz 50% apmērā, pārējā daļa 1 gada laikā no dienas, kad sabiedrība ierakstīta komercreģistrā.

10

Pamatkapitāla apmaksā

- naudā – ieguldījumu naudā nevar aizstāt ar mantisko ieguldījumu (152.p.)
- mantā (153.p.)
  - var būt naudas izteiksmē novērtējama ķermeniska vai bezķermeniska lieta, kuru var izmantot sabiedrības komercdarbībā, izņemot lietas, uz kurām nevar vērst piedziņu;
- nevar būt:
  - saistības sniegt pakalpojumus vai veikt darbu,
  - paredzamā peļņa vai paredzamā darbība sabiedrībā,
  - paredzamā darba samaksa, honorāri, dividendes un tamlīdzīgi maksājumi.
- novērtē persona, kura iekļauta mantiskā ieguldījuma vērtētāju sarakstā (154.p.)
- ja mantisko ieguldījumu kopējā vērtība < 5700 € un 50% no pamatkapitāla - var novērtēt dibinātāji

11

Mazkapitāla SIA

(Komerclikums 185.¹p.- spēkā no 01.05.2010.)

Pamatkapitāls < 2800 € (jāapmaksā līdz reģistrācijas pieteikumam – 146.p.)

Dibinātāji un dalībnieki

- max 5 fiziskās personas
- valde – viens vai vairāki sabiedrības dalībnieki;
- dalībnieks var būt tikai vienā mazkapitāla SIA.

Katru gadu veido **obligāto rezervi** - vismaz 25% no gada tīrās peļņas:

- pamatkapitāla palielināšanai;
- zaudējumu segšanai.

Dividendēs - tīrās peļņas daļa pēc atskaitījumiem obligātajā rezervē.

Maksātnespējas procesā - dalībnieki solidāri atbild par SIA saistībām (2800 € – apmaksātais pamatkapitāls)

12

IK un SIA reģistrācijas atšķirības

Rādītājs	IK	Mazkapitāla SIA	SIA
Reģistrācijas un dibināšanas dokumenti	pieteikums Komercreģistram, ja juridiskajai adresei cits īpašnieks - piekrišana	pieteikums, jāpievieno 1) lēmums par dibināšanu 2) statūti (2 eks.) 3) bankas izziņa par pamatkapitāla apmaksu vai dokumenti, kas apliecina mantiskā ieguldījuma vērtību 4) dalībnieku reģistra nodalījums 5) valdes locekļu rakstveida piekrišana 6) paziņojums par juridisko adresi, īpašnieka piekrišana u.c.	
Valsts nodeva: ■ reģistrācija ■ paraksta apliecināšana	28.46 €	■ 21.34 € ■ 7.11 €	■ 142.29 € ■ 7.11 €
Publikācija LV	18.50 €	14.23 €	27.03 €
Minimālais pamatkapitāls	nav nepieciešams	< 2800 € (185. ¹ p.)	2800 € (185.p.)
Statuss	fiziska persona	juridiska persona	
Atbildība pret kreditoriem	īpašnieks ar visu savu mantu	ar sabiedrības mantu, dalībnieki solidāri, ja pamatkapitāls < 2800 €	ar sabiedrības mantu

13

Sabiedrības statūti 144.p.

(1) Sabiedrības statūtos norāda:

- 1) **sabiedrības firmu;**
- 3) darbības termiņu vai mērķi (ja sabiedrība tiek dibināta uz noteiktu laiku vai noteikta mērķa sasniegšanai);
- 4) **pamatkapitāla lielumu, daļu skaitu un nominālvērtību;**
- 6) **valdes skaitlisko sastāvu, nosakot valdes locekļu tiesības pārstāvēt sabiedrību atsevišķi vai kopīgi;**
- 7) sabiedrības padomes skaitlisko sastāvu (ja sabiedrībai paredzēta padome);
- 8) īpašus daļu atsavināšanas noteikumus (ja tādi paredzēti);
- 9) citus noteikumus, ko dibinātāji uzskata par būtiskiem un kas nav pretrunā ar likumu.

(3) Dibinot sabiedrību, statūtus paraksta visi dibinātāji, norādot parakstīšanas datumu.

14

Sabiedrības daļas un dalībnieku reģistrs

186.pants. Daļa

- (1) Daļas nominālvērtību veselos eiro. Visām daļām ir vienāda nominālvērtība.
- (3) Daļa dod dalībniekam tiesības piedalīties sabiedrības pārvaldē, peļņas sadalē un mantas sadalē sabiedrības likvidācijas gadījumā.
- (4) Katrai daļai tiek piešķirts individuāls, nemainīgs kārtas numurs.

187.pants. Dalībnieku reģistrs

- (1) Daļu un to apmaksas uzskaiti... ved dalībnieku reģistru.
- (2) Dalībnieku reģistru veido atsevišķi nodalījumi. **Nodalījums** ir dokuments, kuru veido vienā reizē izdarīto ierakstu kopums, kas atspoguļo pilnu aktuālo dalībnieku sastāvu.
- (3) Nodalījumu sastāda 2 eksemplāros (1. pievieno dalībnieku reģistram, 2. iesniedz UR).
- (4) Dalībnieku reģistru glabā 10 gadus pēc sabiedrības izslēgšanas no komercreģistra.
- (5) Katrā dalībnieku reģistra nodalījumā ... ieraksta šādas ziņas:
  - 1) nodalījuma kārtas numuru un datumu;
  - 2) ieraksta kārtas nr., izmantojot vienlaidus ierakstu numerāciju no pirmā nodalījuma;
  - 3) daļu kārtas numurus;
  - 4) ziņas par dalībniekiem;
  - 5) daļas nominālvērtību;
  - 6) katra dalībnieka daļu skaitu;
  - 7) daļu apmaksas termiņu, ja daļa nav apmaksāta;
  - 8) datumu, kad veikta daļu apmaksu pilnā apmērā...

15

Komercreģistra iestādei iesniedzamie dokumenti

Komerclikuma 9.p. 1.d.

- Papīra formā - iesniedz dokumenta oriģinālu vai tā attiecīgi apliecinātu kopiju.
  - ja likumā noteikts, ka personas paraksts uz dokumenta apliecināms notariāli, - parakstu apliecina zvērināts notārs vai komercreģistra iestādes amatpersona;
- Elektroniskā formā - parakstīts ar drošu elektronisko parakstu;
  - izmantojama komercreģistra iestādes pārziņā esoša speciālā tiešsaistes forma.

Veidlapas: <http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>

Aizpildīti dokumentu paraugi: <http://www.ur.gov.lv/?a=68&v=lv>

16

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību “xxxx” dibināšanas lēmums (paraugs no www.ur.gov.lv)

Rīgā

Es, vārds, uzvārds, personas kods xxxx, dzīvo xxxx, nolemju dibināt sabiedrību ar ierobežotu atbildību (turpmāk – Sabiedrība):

1. Firma.

Sabiedrības firma ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību “xxxx”.

2. Pamatkapitāls.

Sabiedrības pamatkapitāls ir 2800 EUR. Sabiedrības pamatkapitāls sadalīts 20 kapitāla daļās. Vienas kapitāla daļas nominālvērtība ir 140 EUR.

3. Pamatkapitāla apmaksas kārtība.

Sabiedrības dibinātājs apmaksā Sabiedrības pamatkapitālu naudā, iemaksājot naudu Sabiedrības bankas kontā. 1400 EUR tiek apmaksāti līdz Sabiedrības pieteikuma iesniegšanai komercreģistrā iestādei, bet pārējie 1400 EUR - gada laikā no Sabiedrības ierakstīšanas komercreģistrā.

Sabiedrības pamatkapitāls ar mantisko ieguldījumu netiek apmaksāts.

4. Dibinātājam pienākošos daļu skaits.

Sabiedrības dibinātājam pieder visas Sabiedrības pamatkapitāla daļas.

5. Dibināšanas izdevumi.

Sabiedrības dibināšanas izdevumu pieļaujama apmērs ir 300 EUR, kurus sedz Sabiedrības dibinātājs.

6. Valde.

Sabiedrības valde ir xxxx, personas kods xxxx, dzīvo xxxx.

7. Padome.

Sabiedrībai nav padomes.

Dibinātājs

xxxx

17

Dokumentu paraugi - jauns noformējums iesniedzamajiem dokumentiem!

Dokumentu digitalizācija

- lai iesniegtos dokumentus sistēma varētu atpazīt un šķirot automātiski, tiem ir svītru kodi.

Kā aizpildīt iesniedzamos dokumentus?

- Atverot nepieciešamo dokumentu, klikšķinot iekrāsotajā sadaļā ir nodrošināta iespēja brīvai rekvizītu un teksta ievadei.
- Dokumentu iespējams aizpildīt arī rokrakstā. Šādā gadījumā vispirms nodzēš iekrāsoto sadaļu, izdrukā veidlapu un raksta tekstu uz tās rokrakstā.
- Neatkarīgi no tā, kādā veidā sagatavots dokuments – elektroniski vai papīra formātā, būtiskākais ir pirmās lapas lietojums, uz kuras ir izvietoti svītru kodi!

18

IK un SIA likvidācijas atšķirības

Rādītājs	IK	SIA
Lēmuma pieņemšana	1. pieteikums 2. valsts nodeva 14.23 € 3. IK reģistrācijas apliecība	1. pieteikums (norāda likvidatoru – var būt valdes loceklis, dibinātājs, nesaistīta persona) 2. sapulces protokols 3. valsts nodeva 14.23 €
Likvidācijas process	-	1. Paziņojumi kreditoriem (piesaka prasību 3 mēn. laikā) 2. Likvidācijas sākuma finanšu pārskats: <ul style="list-style-type: none"> ■ ja līdzekļu kreditoriem nepietiek, jāpiesaka tiesā maksātnespēja → sertificēts administrators; ■ ja līdzekļi pietiek, tad pēc saistību segšanas – slēguma finanšu pārskats, mantas sadales plāns
Izslēgšana no KR	-	Likvidators iesniedz: <ol style="list-style-type: none"> 1. pieteikumu UR 2. slēguma finanšu pārskatu 3. atlikušās mantas sadales plānu (ja ir) 4. revidenta atzinums (ja ir) 5. valsts nodeva 14.23 € 6. VID izziņa par nodokļu samaksu 7. SIA reģistrācijas apliecības oriģināls
Laiks	3 dienu laikā	Ja ir kreditori, vismaz 6 mēneši, laiks nav ierobežots
Kreditori	3 gadus pēc izslēgšanas	-

19

Komersanta darbības apturēšana un atjaunošana Komerclikuma

XIV¹ sadaļa – spēkā no 1.01.2014.

Komersanta darbību var apturēt un atjaunot, piesakot komercreģistrā:

- 1) ar komersanta lēmumu;
- 2) ar nodokļu administrācijas lēmumu;
- 3) ar kriminālprocesa ietvaros pieņemtu nolēmumu.

Komersants var pieņemt lēmumu par darbības apturēšanu, ja:

- 1) nav nodokļu parādu;
- 2) nav darbinieku;
- 3) iesniedzis gada pārskatu (finanšu) pārskatu par pēdējo pārskata gadu;
- 4) iesniedzis VID saimnieciskās darbības pārskatu par periodu pēc iepriekšējā pārskata gada beigām;
- 5) tas ir apmierinājis kreditoru prasījumus par saistībām (rakstveidā informē visus zināmos kreditorus), kuru izpildes termiņš iestājas pirms darbības apturēšanas perioda vai šā perioda laikā...

Darbība ir apturēta uz 3 gadiem no dienas, kad izdarīts ieraksts komercreģistrā, ja nav noteikts cits darbības apturēšanas termiņš.

Likums “Par nodokļiem un nodevām” 15.p. (spēkā no 13.10.15.)

(5) Darbības apturēšana neatbrīvo no nodokļu maksātāja pienākumu pildīšanas.

20

Saimnieciskās darbības veicēja (SDV) reģistrācija VID

Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju
Valsts ieņēmumu dienestā, MK 22.09.2015. Nr.537 – spēkā no 1.01.2016.

(9) uzrāda personu apliecinošu dokumentu.

(10) iesniedz šādus dokumentus:

1. nodokļu maksātāja (fiziskās personas) **reģistrācijas lapu** (1.pielikums);
2. **nekustamā īpašuma īpašnieka** (vai tiesiskā valdītāja) **piekrišanu** saimnieciskās darbības veikšanas vietas reģistrācijai attiecīgajā ēkā vai dzīvokļa īpašumā. Ja vairāki - visu kopīpašnieku piekrišanu.
Piekrišanā norāda ēkas kadastra apzīmējumu, īpašnieku vai tiesisko valdītāju vārdu, uzvārdu, personas kodu vai nosaukumu un reģistrācijas nr.;
3. ja personai pieder īpašums - piekrišana nav jāiesniedz.

(16) Pašnodarbinātajiem, uz kuriem attiecas profesionālās darbības jomu reglamentējošie normatīvie akti, kuros noteiktas īpašas prasības attiecībā uz profesionālās darbības veicēja izglītību, profesionālo kvalifikāciju apliecinošiem dokumentiem vai profesionālās darbības nosaukuma lietošanu, **reģistrācijas brīdī ir jābūt tiesīgiem darboties konkrētajā profesijā kā SDV.**

(23) VID ne vēlāk kā 3 darbdienu laikā pēc dokumentu saņemšanas nodokļu maksātājus (struktūrvienības) reģistrē nodokļu maksātāju (NM) reģistrā un veic izmaiņas reģistrācijas datus vai pieņem lēmumu par atteikumu reģistrēt vai veikt izmaiņas reģistrācijas datus.

21

Saimnieciskās darbības veicēja pienākumi

(likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 28.p.)

- 1) iesniegt gada ienākumu deklarāciju (par kalendāro gadu);
- 2) iemaksāt budžetā nodokli;
- 3) nodrošināt VID pārstāvjiem iespēju iekļūt telpās un teritorijā, kas izmantota apliekamā ienākuma gūšanai;
- 4) uzskaitīt saimnieciskās darbības ieņēmumus un izdevumus, uzglabāt attaisnojuma dokumentus 5 gadus (visu īpašā nodokļu režīma piemērošanas laiku).
- 5) uz VID korigētās deklarācijas pamata iemaksāt budžetā trūkstošo nodokļa summu;
- 6) pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas reģistrēties VID, norādot saimnieciskās darbības jomu;
- 7) ziņot par saimnieciskās darbības pārtraukšanu, mēneša laikā iesniedzot paziņojumu par s. d. ienākumiem un izdevumiem;
- 8) 5 darbdienu laikā no līguma noslēgšanas dienas vai darbības izbeigšanas informēt VID, ja gūti ienākumi atbilstoši 11.panta 12.daļai (*no īpašuma*) u.c.

22

Nekustamā īpašuma vai kustamas mantas noma no fiziskas personas, kas nav reģistrējusi saimniecisko darbību

Likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.p.12.d.

Ienākumu guvējam:

- nav tiesības piemērot saimnieciskās darbības izdevumus, izņemot nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus.

IIN 10% (ja VID nav informēts – pamatlīdzība 23%) no ieņēmumiem:

- ietur izmaksātājs;
- ja izmaksātājs nav reģistrējies saimniecisko darbību - ienākumu guvējs, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

23

IK un saimnieciskās darbības veicēja (SDV) reģistrācijas atšķirības

Rādītājs	SDV	IK
Reģistrēšanās	VID	Komercreģistrā
Valsts nodeva	nav	par reģistrācijas darbībām 28.46 €, par publikāciju "Latvijas Vēstnesī" 18,50 €
Nosaukums	nav	ir nepieciešams
Līgumu slēgšana	fiziskās personas vārdā	firmas vārdā, saglabā fiziskas personas statusu
Informācija par saimniecisko darbību	publiski pieejama www.vid.gov.lv	ir pieejama LR Uzņēmumu reģistrā (<i>Lursoft</i>)

24

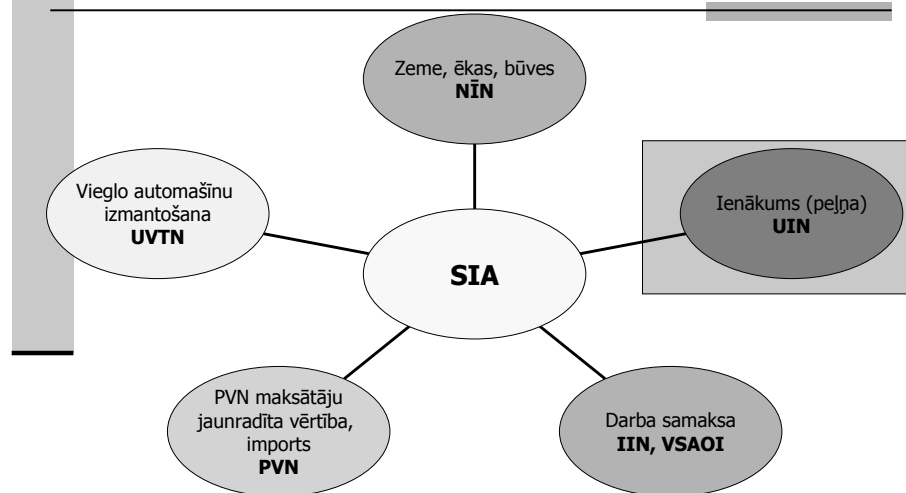
Nodokļu veidi

Likums "Par nodokļiem un nodevām" 8.pants

1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN)
2. Uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN) *Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas gūst ienākumus Latvijā - maksā IIN vai UIN*
3. Nekustamā īpašuma nodoklis (NĪN)
4. Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)
5. Akcīzes nodoklis
6. Muitas nodoklis
7. Dabas resursu nodoklis (DRN)
8. Izložu un azartspēļu nodoklis
9. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI)
10. Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis
11. Elektroenerģijas nodoklis
12. Mikrouzņēmumu nodoklis (MUN) – *aizvieto citus nodokļus*
13. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis
14. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis (UVTN) – *maksā tikai komersanti, ZS*
15. Subsīdētās elektroenerģijas nodoklis (*maksā elektroenerģijas ražotāji*) – *no 1.01.2014.*
16. Solidaritātes nodoklis – *no 1.01.2016.*

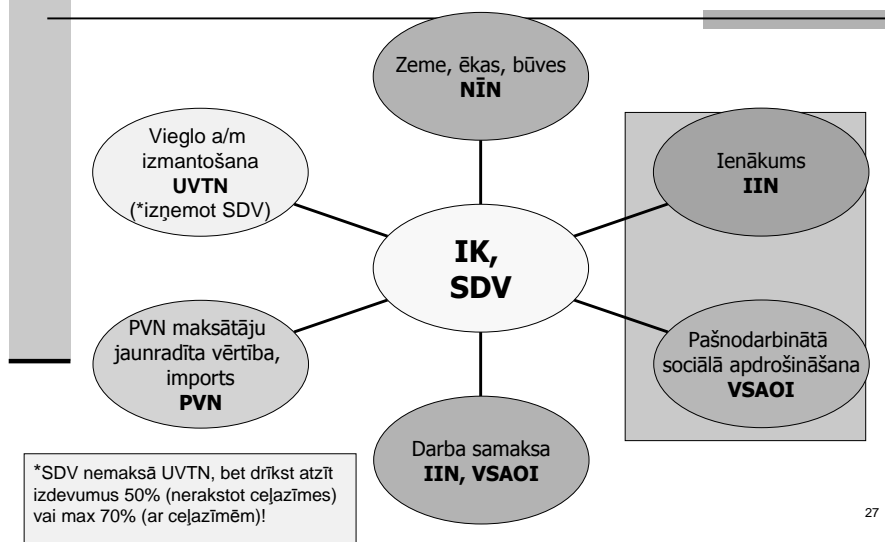
25

SIA budžetā biežāk maksājami nodokļi un to objekti

26

IK, SDV budžetā biežāk maksājami nodokļi un to objekti

27

IIN un UIN maksātāju būtiskākās atšķirības

Rādītājs	IIN (SDV, IK, ZS, ZvS, IU, ja ieņēmumi gadā < 300 000 €)	UIN (SIA, A/S, ZS, ZvS, IU)
Grāmatvedība	Drīkst kārtot vienkāršā ieraksta grāmatvedību	Divkāršā ieraksta grāmatvedība
Uzskaitē	Kases princips	Uzkrāšanas princips
Deklarācija	Gada ienākumu deklarācija	UIN deklarācija + gada pārskats (bilance, peļņas vai zaudējumu aprēķins u.c.)
Deklarācijas termiņš	1.marts - 1.jūnijs	30. aprīlis
Nodokļa samaksas termiņš	16.jūnijs	15 dienas pēc UIN deklarācijas iesniegšanas

28

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis (UVTN)

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums

10.p. Nodokļa objekts

maksā par komersanta vai ZS īpašumā vai turējumā reģistrētu vai uz darba līguma pamata lietotu, vai arī patapinātu:

- 1) vieglo transportlīdzekli, kurš ... ir paredzēts pasažieru ... pārvadāšanai, kurā sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz 8 sēdvietas un kurš reģistrēts kā vieglais, vieglais pasažieru vai vieglais plašlietojuma automobīlis;
- 2) kravas automobīli ar pilnu masu līdz 3000 kg, kas ir reģistrēts kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu) – spēkā ar 1.01.2016.

12.p. Nodokļa apmērs

(1) par transportlīdzekli, kurš pirmo reizi reģistrēts pēc 1.01.2005. un par kuru transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir informācija par motora tilpumu:

1) līdz 2000 cm ³	29 € mēnesī;
2) 2001 - 2500 cm ³	46 € mēnesī;
3) virs 2500 cm ³	62 € mēnesī;
4) elektromobīlim	10 € mēnesī – spēkā ar 1.01.2016.

(2) par pārējiem 46 € mēnesī.

29

UVTN nemaksā 14.pants

- par transportlīdzekli, kuru komersants izmanto tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām (GPS)
- atbrīvojums lauksaimniekiem
- par fiziskās personas transportlīdzekli, kurš tiek lietots uz nomas līguma pamata (spēkā no 2016.g.):
  1. par ko ietur IIN (10% vai 23%);
  2. pati fiziskā persona aprēķina un maksā IIN.
- u.c., piemēram, nozagts, izvests no LV.

Ja nodokli nemaksā pēc 3.- 5.punkta, īpašnieks vai turētājs (tad īpašnieks – nē) deklarē, ka transportlīdzeklis atbilst atbrīvojumam CSDD uzturētajā transportlīdzekļu un vadītāju valsts reģistrā, izmantojot e-pakalpojumus:

- līdz iepriekšējā gada 31.decembrim,
- nedrīkst izmantot personiskajām vajadzībām tajā kalendārajā gadā, par kuru ir veikta deklarēšanās.

30

Ja patapina citai personai piederošu vieglo transportlīdzekli

11.p. (3) Ja komersants vai ZS reģistrā nav reģistrēta kā transportlīdzekļa turētājs, bet lieto transportlīdzekli uz darba līguma pamata vai patapinājuma līguma, kas noslēgts ar personu, kas nav komersants vai ZS, pamata, tas maksā UVTN.

(4) ... maksā nodokli, ja transportlīdzekli uz patapinājuma līguma pamata lieto vairāk nekā 15 dienas viena kalendārā mēneša laikā (neatkarīgi no dienā izmantoto stundu skaita un no tā, vai transportlīdzeklis tiek lietots nepārtraukti vai ar pārtraukumiem).

(5) ... par vienu un to pašu periodu maksā tikai vienu reizi neatkarīgi no tā, kuram saskaņā ar likumu konkrētajā periodā nodoklis par transportlīdzekli ir jāmaksā.

13.p. (1¹) Ja lieto transportlīdzekli uz darba līguma vai patapinājuma līguma pamata, ...nodokli šī līguma laikā maksā katru mēnesi līdz tam sekojošā mēneša 15.datumam.

31

UVTN un automašīnas nolietojums un ekspluatācijas izdevumi

SIA – ja maksā UVTN, izdevumus atzīst 100%*, PVN priekšnodokli 50%

IK - Nolietojuma un ekspluatācijas izdevumu proporciju (70%, 50%) nerēķina, ja par personīgo vieglo automobīli ir samaksāts UVTN. Pamatlīdzekļa nolietojumu aprēķina kā saimnieciskajā darbībā izmantotam transportlīdzeklim* (IIN 11.5.p.).

ZS u.c. lauksaimnieki - UVTN nemaksā un atzīst visus izdevumus, ja apstrādā īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā esošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi un kārtējā gada 1.janvārī ir apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai LAD, ja:

- ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas ≥ 4269 € pēdējā iesniegtajā gada pārskatā vai gada ienākumu deklarācijā (neieskaitot subsīdijas);
- ja vairāki vieglie auto, - ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas ≥ 71144 € par 2. un katru nākamo transportlīdzekli.

*Degvielas iegādes izdevumus - pamatojoties uz faktiski nobrauktajiem km katrā mēnesī saskaņā ar nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 km, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk kā par 20%.

Maksājot UVTN – neraksta ceļazīmes, bet aktu par nobrauktiem km un patērēto degvielu.

32

Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātāji un to reģistrācija

(Pievienotās vērtības nodokļa likums)

Obligāti jāreģistrējas līdz nākamā mēneša 15.datumam:

- ja iepriekšējo 12 mēnešu laikā **ar PVN apliekamie darījumi $\geq$ 50 000 €** (59.p.)
- ES teritorijā iegādātas preces kalendārajā gadā $\geq$ **10 000 €**, akcīzes preces (57.p.)
- sniedz pakalpojumus, kuru sniegšanas vieta ir cita ES dalībvalsts un par nodokļa samaksu ir atbildīgs pakalpojumu saņēmējs (55., 59.p.)
- saņem pakalpojumus iekšzemē no citām valstīm (55., 59.p.)

Lēmumu par reģistrāciju paziņo VID mājas lapā vai pa pastu (veidu norāda iesniegumā), uzskata par reģistrētu (66.p.):

- ar nākamo dienu pēc šā lēmuma paziņošanas VID mājas lapā
- ar 7.dienu pēc šā lēmuma paziņošanas vai nodošanas pastā

33

PVN likmes (41.p.)

■ standartlikme	21%
■ samazinātā likme (42.p.)	12%
■ eksports, starptautiskais transports un starptautiskie pakalpojumi u.c. (43.-51.p.)	0%

Darījumi ar ES dalībvalstīm:

■ PVN maksātājs (Latvija) → PVN maksātājam (ES) (43.p.)	0%
■ PVN maksātājs (ES) → PVN maksātājam (Latvija)	0%
■ par saņemtajām precēm aprēķina PVN pēc likmēm Latvijā (86.p.)	

34

PVN budžetā =

Aprēķinātais PVN

- par ieņēmumiem un saņemtiem avansiem saskaista pašu **izrakstītajos rēķinos PVN summu**

-

Priekšnodoklis

- PVN par izdevumiem apliekamo darījumu nodrošināšanai saskaista no citām ar PVN apliekamām personām **saņemtajos rēķinos norādīto PVN**

35

Uzdevums

Aprēķināt PVN summu, kas jāiemaksā budžetā, un peļņu!

PVN maksātājs izrakstījis rēķinu par piegādāto medu

1000 + PVN 21% **210**, kopā 1210 €

- Saņemti rēķini no piegādātājiem:

■ par iepirktiem materiāliem	605 €, t.sk. PVN 105
■ par tehnikas nomu	121 €, t.sk. PVN 21
■ par PVN nemaksātāja sniegtiem pakalpojumiem	80 €

Jāmaksā PVN budžetā:

$210 - (105 + 21) = 210 - 126 =$ **84 €**

Peļņa:

$1000 - (500 + 100 + 80) = 1000 - 680 =$ **320 €**

36

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu"

VSAOI objekts

- algotā darbā - visi gūtie ienākumi
  - VID iesniedz "Ziņas par darba ņēmējiem" 1 stundu pirms darba uzsākšanas, norāda arī profesijas vai amata kodu
  - Katru mēnesi ziņojums par katram darbiniekam aprēķināto darba samaksu, VSAOI, algas nodokli (IIN), riska nodevu, nostrādātajām stundām
- valdes loceklim – noteiktā atlīdzība
- pēc uzņēmumu līguma – līgumā noteiktā atlīdzība
- pašnodarbinātiem - brīvi izraudzīti ienākumi (ieņēmumi – izdevumi), ne mazāki par minimālo objektu = MK noteikto minimālo darba algu
  - 2016.g. mēnesī 370 EUR, no gada sākuma 4440 EUR
  - Izņemot par ienākumu no pašražotas lauksaimniecības produkcijas vai sava nekustamā īpašuma, ja pašnodarbinātais ir pensijas vecumā vai 1., 2.gr. invalīds (6.p.).

37

VSAOI likmes (%) 2016.g.

MK 22.12.2015. not. Nr.747

Apdrošināmās personas	Darba ņēmējs (DŅ)	Darba devējs (DD)	Kopā
Darbiniekiem (no bruto darba samaksas, 2017.g. vismaz no ¼ minimālās algas)			
vispārējā gadījumā	10,5	23,59	34,09
pensijas vecumā	8,85	19,90	28,75
izdienas pensijas saņēmēji	9,57	21,51	31,08
Pašnodarbinātajiem (no minimālā iemaksu objekta 370 €/mēnesī, 4440 €/gadā)			
vispārējā gadījumā		30,58	
pensijas vecumā		28,21	

Maksimālās VSAOI no 46400 € gadā, no pārsnieguma →solidaritātes nodoklis! ³⁸

Darba samaksas aprēķināšana

Piemērs 2016.g., vispārējs gadījums, iesniegta NG, 1 apgādājama

Bruto samaksa (minimālā)	370,-
- darba ņēmēja VSAOI 10,5%	38,85
= apliekamais ienākums	331,15
- atvieglojums par apgādājamo	175
- neapliekamais minimums	75
= ienākums, no kura rēķina IIN	81,15
x IIN 23%	18,66
ieturēti nodokļi (38,85 + 18,66)	57,51
izmaksai (370 – 57,51)	312,49

- **Kopā darba devēja izmaksas darba samaksai**
bruto samaksa + darba devēja VSAOI = 370 + 87,28 = 457,28
- **Kreditori**
  - darbiniekam 312,49 algas izmaksas dienā
  - budžetā IIN 18,66 algas izmaksas dienā
  - budžetā VSAOI (10,5% + 23,59%) 126,13 katram noteikts datums

39

Mikrouzņēmumu nodoklis (MUN) –

viens maksājums ietver vairākus nodokļus

Mikrouzņēmumu nodokļa likums

MUN ietver:

- nodokļus un nodevas par darbiniekiem (VSAOI, IIN, UVRN)
- pašnodarbinātā VSAOI
- nodokli par uzņēmuma ienākumu (peļņu) – UIN vai IIN

MUN maksātāji:

- individuālais komersants (IK),
- individuālais uzņēmums (IU),
- zemnieka saimniecība (ZS),
- zvejnieka saimniecība (ZvS),
- saimnieciskās darbības veicējs (SDV), kurš ir reģistrējies VID,
- SIA, ja tās dalībnieki ir fiziskas personas
  - persona var būt kā īpašnieks vai valdes loceklis tikai vienā mikrouzņēmumā.

40

Mikrouzņēmuma kritēriji (1.p.)

- apgrozījums kalendāra gadā nedrīkst pārsniegt 100.000 € (*proporcionāli mēnešiem, kuros veikta saimnieciskā darbība*)
  - zaudē statusu pēctaksācijas periodā, ja apgrozījums = 0:
    - izņemot, ja reģistrēts pēc 1.ceturkšņa;
    - ja reģistrēts sākot ar 2.ceturksni, un 2 gadus apgrozījums = 0
- darbinieku skaits jebkurā brīdī ir ne lielāks par 5,
  - uz darba līguma pamata,
  - mikrouzņēmuma īpašnieks vai SIA dalībnieks (valdes loceklis)
  - ņemot vērā tos darbiniekus, kuri nostrādājuši ne mazāk par ½ no attiecīgā ceturkšņa (6.p.2.d.).
  - skaitā neiekļauj prombūtnē esošus un no darba atstādinātus darbiniekus (*piemēram, bezalgas atvaļinājumā, dekrēta atvaļinājumā, pildot Zemessardzes pienākumus*),
- darbinieku ienākums nedrīkst pārsniegt 720 € mēnesī,
- mikrouzņēmums nav personālsabiedrības biedrs.

41

MUN darbinieku nodokļu atvieglojumi

(arī īpašniekiem un SIA valdes locekļiem)

- Mikrouzņēmuma darbinieki nevar izmantot
  - nevienā ienākumu gūšanas vietā:
    - neapliekamo minimumu (*IIN likuma 12.p.7.d.*), izņemot pensijas ienākumam (*12.p.8.d.*);
    - atvieglojumus par apgādniekiem, invalīdiem un politiski represētām personām (*13.p.3.d.*).
  - mikrouzņēmumā gūtajiem ienākumiem - attaisnotos izdevumus: VSAOI, izdevumi izglītībai un medicīnas pakalpojumiem, iemaksas privātajos pensiju fondos, apdrošināšanas maksājumi (*10.p.5.d.*).

42

Mikrouzņēmuma reģistrācija (4.p.)

- Jaundibināts uzņēmums vienlaicīgi ar reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā, saimnieciskās darbības veicējs (SDV) - VID.
- Strādājošiem uzņēmumiem un SDV statusu piešķir uz kalendāro gadu
  - jāpiesakās VID līdz iepriekšējā gada 15.decembrim,
  - lēmums par attiešanos no MUN jāpaziņo VID līdz iepriekšējā gada 15.decembrim.
  - ja pārsniedz kādus no MU kritērijiem, vispārējā kārtībā nodokļus atsāk maksāt ar nākamo kalendāro gadu.
- MUN maksātājs, kurš ir pārtraucis saimniecisko darbību un MUN maksāšanu, nevar atkārtoti izvēlēties maksāt MUN tajā pašā taksācijas periodā un pēctaksācijas periodā (2.p. 6.d.).
- MUN maksātājs vienlaikus par ienākumiem no saimnieciskās darbības nevar maksāt IIN vai patentmaksu (2.p. 7.d.).
  - Izņemot, ja saimnieciskās darbības ienākumu nosaka saskaņā ar IIN likuma 11.p. 12. d. – saimniecisko darbību drīkst neregistrēt, ja ienākumi no īpašuma (noma, īre...) (2.p. 8.d.).

43

Mikrouzņēmumu nodokļa aprēķināšana

2016.gadā 9% no apgrozījuma jeb ieņēmumiem (bez PVN)

- **aprēķina 4 x gadā** par katra ceturkšņa apgrozījumu
- budžetā maksā un nodokļa deklarāciju VID iesniedz līdz ceturksnim sekojošā mēneša 15.datumam

Gadījumi, kad piemēro palielinātu mikrouzņēmumu nodokļa likmi:

1. apgrozījums gadā > 100.000 €, pārsnieguma daļai - 20% izņemot, ja +30% gadā.
2. darbinieku skaits ceturksnī > 5 (nostrādājuši ne mazāk par pusi no attiecīgā ceturkšņa), nodokļa pamatlīkmei pieskaita 2% punktus par katru papildus nodarbināto, izņemot, ja +1 līdz 2 darbinieki gadā;
3. darbinieka ienākumi (naudā un mantā gūtais labums) > 720 € mēnesī, pārsnieguma daļai - 20%.

Nākamajā gadā nedrīkst maksāt MUN!

44

Mikrouzņēmumu nodokļa maksāšana

(5., 6., 7.p.)

- taksācijas periods - kalendāra gads,
- **aprēķina 4 x gadā** par katra ceturkšņa apgrozījumu,
- budžetā maksā un nodokļa deklarāciju VID iesniedz līdz ceturksnim sekojošā mēneša 15.datumam
  - Valsts Kases konti (*VID mājas lapā - Valsts pamatbudžeta ieņēmumu konti*)
    - LV75TREL1060000721000 - UIN maksātājiem (SIA, ZS, ZvS, IU)
    - LV41TREL1060000722000 – VID reģistrēti saimnieciskās darbības veicēji
    - LV07TREL1060000723000 - pārējie IIN maksātāji (IK, ZS, ZvS, IU).
  - deklarācijas veidlapa un aizpildīšana
    - MK 8.04.2014. Nr.190 Noteikumi par mikrouzņēmumu nodokļa deklarāciju un tās aizpildīšanas kārtību

45

Mikrouzņēmumu nodokļa sadale 2016.g.

(sadala Valsts Kase)

Saskaņā ar Mikrouzņēmumu nodokļa likuma pārejas noteikumu 16.p.

Maksātāja statuss	VSAOI*	IIN	UIN	UVRN
SIA, kā arī IU, ZS, ZvS, kuras gatavo gada pārskatu (vispārējā gadījumā - UIN maksātājs)	72.4%	23.7%	3.8%	0.1%
IK, IU, ZS, ZvS (vispārējā gadījumā - IIN maksātājs)	72.4%	27.5%	-	0.1%
Saimnieciskās darbības veicēji	72.4%	27.6%	-	-

* Sākot ar 2017.g. MUN neietvers VSAOI, tas būs jāmaksā papildus!

46

MUN maksātāja grāmatvedība un pārskati

Vienkāršā ieraksta grāmatvedība (SDV, IK, ZS, ZvS, IU) – kases princips!

- Mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls (MK 20.03.2007 not. Nr.188, 2.pielikums)
- Gada ienākuma deklarāciju - nevajag

Divkāršā ieraksta grāmatvedība (SIA, ZS, ZvS, IU) – uzkrāšanas princips, grāmatvedības konti!

- Gada pārskats (balance, peļņas vai zaudējumu aprēķins)
- UIN deklarāciju - nevajag
- Ziņas par darba ņēmējiem (MK 7.09.2010. not. Nr. 827, 1.pielikums):
  - par darbinieku pieņemšanu (1 h pirms uzsāk darbu)
  - par atbrīvošanu (3 darba dienu laikā)
- MUN deklarācija – 15.04., 15.07., 15.10., 15.01.

47

Nozares, kurās nepiemēro MUN

MK 22.09.2015. Nr.540 Noteikumi par nozarēm, kurās nepiemēro mikrouzņēmumu nodokļa režīmu – spēkā no 1.01.2017.

1. Mežizstrāde
2. Mezsaimniecības palīgdarbības
3. Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības
4. Tabakas izstrādājumu ražošana
5. Koksna un naftas pārstrādes produktu ražošana
6. Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana
7. Metālu ražošana
8. Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot galda piederumu ražošana, slēdzeņu un eņģu ražošana, darbarīku ražošana, spaiļu un skrūvju stiprinājumu izstrādājumu ražošana, citur neklasificētu gatavo metālizstrādājumu ražošana
9. Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana, izņemot detaļu un piederumu ražošana...
10. Ēku būvniecība
11. Inženierbūvniecība
12. Ēku nojaukšana un būvlaukuma sagatavošana
13. Elektroinstalācijas ierīkošanas, cauruļvadu uzstādīšanas un citas līdzīgas darbības
14. Citas būvdarbu pabeigšanas operācijas
15. Vairumtirdzniecība
16. Taksometru pakalpojumi
17. Gaisa transports
18. Telekomunikācija
19. Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības
20. Informācijas pakalpojumi
21. Finanšu pakalpojumu darbības
22. Apdrošināšana, pārpadrošināšana ...
23. Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības, izņemot apdrošināšanas agentu un brokeru darbību
24. Sava nekustama īpašuma pirkšana, pārdošana
25. Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi
26. Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībinībās
27. Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze
28. Zinātniskās pētniecības darbs
29. Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi
30. Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, izņemot fotopakalpojumus, tulkošanas un tulku pakalpojumus
31. Darbaspēka meklēšana ...
32. Personiskās drošības darbības
33. Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības...
34. Valsts pārvalde un aizsardzība; ...
35. Veselības aizsardzība
36. Sociālā aprūpe ar izmitināšanu
37. Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība

48

Nozares, kurās piemēro MUN (NACE kods, nav viss saraksts)

01 Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus
02.1 Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības	49 Sauszemes transports, izņemot taksometru pak.
02.30 Meža produktu vākšana	50 Ūdens transports
03 Zivsaimniecība	55 Izmitināšana
10 Pārtikas produktu ražošana	56 Ēdināšanas pakalpojumi
11 Dzērienu ražošana	66.22 Apdrošināšanas aģentu un brokeru darbība
13 Tekstilizstrādājumu ražošana	68 Operācijas ar nekustamo īpašumu ...
14 Apģērbu ražošana	74.20 Fotopakalpojumi
15 Ādas un ādas izstrādājumu ražošana	74.30 Tulkošanas un tulku pakalpojumi
16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	75 Veterinārie pakalpojumi
31 Mēbeļu ražošana	77 Iznomāšana un ekspluatācijas līzings
32 Cita veida ražošana (mūzikas instrumentu, spēļu utt.)	79 Ceļojumu biroju, tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi ...
33 Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	85 Izglītība
43.31 Apmetēju darbi	88 Sociālā aprūpe bez izmitināšanas
43.32 Galdnieku darbi	90 Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības
43.33 Grīdas un sienu apdare	91 Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība
43.34 Krāsotāju un stiklinieku darbi	92 Azartspēles un derības
43.9 Citi specializētie būvdarbi	93 Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība
43.91 Jumta seguma uzklāšana	95 Datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un māsaimniecības piederumu remonts
43.99 Citur neklasificētie specializētie būvdarbi	96 Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana u.c.
45 Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	

49

MUN maksātāja statusa saglabāšana un likme no 2017.gada

Reģistrēts par MUN:	līdz 31.12.14.	1.01.-30.04.15.	1.05.-31.12.15.	no 1.01.17.
Saglabā statusu, arī ja ierobežotā nozare	līdz 31.12.18.		līdz 31.12.16.	nevar reģistrēties (37 nozares)
pirmos 3 gadus, pēc tam apgrozījumam ≤ 7000€	no 1.01.2017. likme 5% (ietver IIN un UIN)			
Sākot ar 4.darbības gadu apgrozījumam > 7000 €	8% no 1.01.18.		8%	
Darbinieku sociālā apdrošināšana*	Papildus jāmaksā arī VSAOI par darbiniekiem: <ul style="list-style-type: none"> ■ 2017.g. VSAOI ¼ no minimālās darba algas (~ 95 €); ■ no 2018.g. VSAOI no minimālās darba algas (~ 130 €) 			

*Arī vispārējā nodokļu maksāšanas kārtībā jāmaksā par katru darbinieku VSAOI vismaz no minimālās darba algas!

50

Mikrouzņēmuma nodokļu salīdzinājums, €

(apgrozījums 100 000 € gadā, 5 darbinieki, neto mēnešalga 720 €, pārējie izdevumi 20%)

Rādītājs	Vispār. kārtība	2016.g. MUN 9%	2017.g. plāns MUN 5% + VSAOI 3/4	2018.g. plāns MUN 5-8% + VSAOI (4.darbības gads)
Viena darbinieka bruto alga mēnesī	1020	720	720	720
Viena darbinieka neto alga mēnesī	720	720	720	720
Darba samaksas nodokļi kopā	32426	-	5676	7568
Izmaksāts darbiniekiem	43200	43200	43200	43200
Pārējie izdevumi	20000	20000	20000	20000
Peļņa pirms nodokļiem	4374	36800	31124	29232
UIN 15%	656	-	-	-
MUN	-	9000	5000	7790
Nodokļi kopā	33082	9000	10676	15358
Peļņa pēc nodokļiem	3718	27800	26124	21442
Nodokļu slogs (nodokļi/apgrozījums)	33.1%	9.0%	10.7%	15.4%

Plānojot pieņemts, ka minimālā alga valstī ir 370 € mēnesī

Mikrouzņēmuma nodokļu salīdzinājums, €

(apgrozījums 10 000 € gadā, 1 pašnodarbinātais, saimnieciskās darbības izdevumi 20%)

Rādītājs	Vispār. kārtība	2016.g. MUN 9%	2017.g. plāns MUN 5% + VSAOI ¼	2018.g. plāns MUN 5-8% + VSAOI (4.darbības g.)
Apgrozījums	10000	10000	10000	10000
Pārējie izdevumi	2000	2000	2000	2000
VSAOI	1358	x	1135	1514
Neapliekamais ienākums	900	x	x	x
Ar IIN apliekamais ienākums	5742	8000	6865	6486
IIN 23%	1321	x	x	x
MUN	x	900	500	590
Nodokļi kopā	2679	900	1635	2104
Ienākums pēc nodokļiem	5321	7100	6365	5896
Nodokļu slogs (nodokļi/apgrozījums)	26.8%	9.0%	16.4%	21.0%

Samazinoties apgrozījumam būtiski pieaug nodokļu slogs!

52

Mikrouzņēmuma nodokļu salīdzinājums, €

(apgrozījums 5 000 € gadī jeb 417 € mēnesī, 1 pašnodarbinātais, saimnieciskās darbības izdevumi 20%)

Rādītājs	Vispār. kārtība	2016.g. MUN 9%	2017.g. plāns MUN 5% + VSAOI ¾	2018.g. plāns MUN 5-8% + VSAOI (4.darbības g.)
Apgrozījums	5000	5000	5000	5000
Pārējie izdevumi	1000	1000	1000	1000
VSAOI	0	x	1135	1514
Neapliekamais ienākums (max)	1200	x	x	x
Ar IIN apliekamais ienākums	2800	4000	2865	2486
IIN 23%	644	x	x	x
MUN	x	450	250	250
Nodokļi kopā	644	450	1385	1764
Ienākums pēc nodokļiem	3356	3550	2615	2236
Nodokļu slogs (nodokļi/apgrozījums)	12.9%	9.0%	27.7%	35.3%

Ja apgrozījums ir 3000 € gadā, tad nodokļu slogs pieaug līdz 55,5%!

53

Patentmaksa

(IIN likuma 11.¹⁰ p., 17.12.2013. Nr.1531 „Kārtība, kādā piemērojama patentmaksa un tās apmēri fiziskās personas saimnieciskajai darbībai noteiktā profesijā”)

Atkarībā no darbības veida: 43–100 € mēnesī, no tā 65% VSAOI, 35% IIN

Drīkst maksāt saimnieciskās darbības veicējs, ja:

- nav PVN maksātājs (no 2017.g. kamēr ieņēmumi ≤ 15 000 €);
- nenodarbina citas personas;
- noteiktos darbības veidos (piemēram, amatniecība, sadzīves pakalpojumi, fotografēšanas, skaistumkopšanas pakalpojumi, privātie mājsaimniecības pakalpojumi, autoatslēdznieks, automašīnu krāsotājs lauku teritorijās, zāles pļaušanas, krūmu griešanas pakalpojums, privātskolotājs)

Spēkā no 1.01.2016.

- vienlaikus nevar sniegt pakalpojumu klientam, kas darbojas tajā pašā saimnieciskās darbības jomā, par kuru maksā patentmaksu (piemēram, friziere frizētavā)

Spēkā no 1.01.2017.

- Ja ieņēmumi ≤ 15 000 €, sākot ar nākamo mēnesi pēc sliekšņa pārsniegšanas, aprēķina IIN saskaņā ar 11. vai 11.¹ pantu.
- Var atkārtoti izvēlēties patentmaksu ne agrāk kā pēc 5 gadiem.

54

Samazinātā patentmaksa (IIN 17 € gadī, 9 € pusgadī)

- Piešķirta vecuma pensija (arī priekšlaicīgi) un ir tiesības uz pensionāra neapliekamo minimumu 2820 €, kas noteikts 12.p. 5.d.;
- Saimnieciskās darbības ieņēmumi iepriekšējā gadā ≤ € 3000
- Darbības veids ir:
  1. ādas un tekstilizstrādājumu amatniecība;
  2. apģērbu un apavu izgatavošana un labošana, pulksteņu un slēdzeņu labošana, kā arī citi sadzīves pakalpojumi;
  3. amatniecības izstrādājumu izgatavošana;
  4. floristika;
  5. privātie mājsaimniecības pakalpojumi;
  6. mājas aprūpes pakalpojumi.

Nepiemēro samazināto patentmaksu:

1. fotografēšanas pakalpojumi
2. skaistumkopšanas pakalpojumi

55

Pašnodarbinātā nodokļi un uzskaitē dažādos nodokļu režīmos

Rādītājs	Vispārējā kārtība	Patentmaksa	Mikrouzņēmumu nodoklis
Normatīvie akti	IIN likuma 11. vai 11. ¹ pants	IIN likuma 11. ¹⁰ p., MK 17.12.2013. Nr. 1531	Mikrouzņēmumu nodokļa likums, MK 31.08.2010. Nr. 819
Uzskaitē	Vispārējā kārtība	Uzskaitē ieņēmumus	Vispārējā kārtība
Ienākuma nodokļa maksājumi	Avanss līdz 15.06., 15.08., 15.11., 15.03., piemaksa pēc deklarācijas līdz 16.06.	iesniegums VID (≥ 10 dienas pirms sāk) – 2 dienas pēc iesnieguma jāsamaksā par mēnesi, ceturksni, pusgadu vai gadu	Mikrouzņēmumu nodoklis katru ceturksni līdz nākamā mēneša 15. datumam
Nodokļa likme	23% no ienākuma (ieņēmumi – izdevumi)	43 – 100 € mēnesī, pensionāriem 17 € gadī vai 9 € pusgadī	9% no apgrozījuma
GID	Pielikums D3 (D3 ¹)	Nav jāiesniedz	Nav jāiesniedz
IIN atvieglojumi	Ir tiesības	Nav	Nav

56

Plusi un mīnusi, pašnodarbinātajam izvēloties atbilstošu nodokļu maksāšanas veidu

Patentmaksā	+ ietverta sociālā apdrošināšana (pensijas, invaliditātes), + ļoti vienkāršs nodokļa maksājums, + jāuzskaita tikai ieņēmumi	-nav sociālā apdrošināšana maternitātei un slimībai -salīdzinoši liels ikmēneša maksājums
Samazinātā patentmaksā	+ ļoti maza nodokļa summa, + ļoti vienkāršs nodokļa maksājums	-jāreģistrē saimnieciskā darbība VID, -ierobežoti saimnieciskās darbības veidi, -jāuzskaita ieņēmumi, -ieņēmumi gadā nedrīkst pārsniegt 3000 eiro
Mikro-uzņēmumu nodoklis	+ ļoti vienkāršs nodokļu aprēķins, + nav avansa maksājumu, + nodoklis var būt mazāks kā vispārēji, + samazinās darbaspēka izmaksas	-salīdzinoši maza sociālā apdrošināšana, sevišķi, ja ir arī darbinieki, -ierobežots darba samaksas un personīgi gūtā ienākuma apmērs (720 € mēnesī) -minimālais nodokļu maksājums 50 € gadā (sākot ar 2. gadu pēc reģistrācijas)
Vispārējā kārtība	+ nodokli samazina izdevumi, + apliekamo ienākumu samazina iepriekšējo 3 gadu zaudējumi	-salīdzinoši lieli nodokļi (IIN, VSAOI) -IIN jāmaksā avansā, -sarežģīti nodokļu aprēķini -minimālais nodokļu maksājums 50 € gadā (sākot ar 3. gadu pēc reģistrācijas)

EKA un darījumu kvīšu reģistrācija

MK 11.02.2014. noteikumi nr.96 Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība

EKA reģistrācijas kārtība VID (II – VI nodaļa)

Kvīts reģistrācija (68.p.)

Kvīti drīkst lietot (82.1.p.)

1. par ārpus pastāvīgās darbības vietas (struktūrvienības) sniegtajiem pakalpojumiem, ja samaksa tiek saņemta pakalpojumu sniegšanas vietā;
2. par pašu iegūtu vai ražotu preču pārdošanu to ražošanas vietā (izņemot sabiedrisko ēdināšanu) vai piegādā pircējiem uz vietas, šo preču remontu;
3. par pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) sniegtajiem pakalpojumiem, ja vidējie skaidrās naudas ieņēmumi mēnesī ≤ 6 min. mēneša darba algas (2220 € mēn.) u.c.

Kvīti pēc darījuma partnera pieprasījuma lieto (82.2.p.)

1. par pašu iegūtās vai ražotās produkcijas pārdošanu mazumtirdzniecībā ielu tirdzniecības vietās;

PVN nemaksātāji:

1. par iepirktu preču pārdošanu mazumtirdzniecībā ielu tirdzniecības vietās un šajās vietās sniegtajiem pakalpojumiem;
2. par pašu iegūtu vai ražotu preču pārdošanu mazumtirdzniecībā tirgos un šajās vietās sniegtajiem pakalpojumiem u.c.

58

Uzņēmuma reģistrācija Pārtikas un veterinārajā dienestā (PVD)

Reģistrē, atzīst vai licencē PVD – uzņēmumus, kuri darbojas pārtikas, blakusproduktu vai dzīvnieku barības aprītē, kā arī veterinārās uzraudzības jomā un kuri ir pakļauti PVD uzraudzībai saskaņā ar:

- Pārtikas aprītes uzraudzības likumu,
- Dzīvnieku barības aprītes likumu,
- Veterinārmedicīnas likumu
- Farmācijas likumu.

■ Informācija:
http://www.pvd.gov.lv/lat/aujg/izvlne/iedzvotjiem_un_uzmjiem/informacija_u_zmjiem/uznemuma_registracija

■ pieteikums atbilstošās jomas uzņēmuma reģistrācijai:
http://www.pvd.gov.lv/lat/lab_izvlne/veidlapas/veidlapas/uzmumu_objektu_reistracija_prt vai attiecīgo normatīvo aktu pielikumos.

Paldies par uzmanību! Lai veiksmē un neatlaidībā uzņēmējdarbībā! ☺

59